

รายงานการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เจนภพ ชัยวรรณ

ผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

Corresponding Author, Email: chaiwanjenphop@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกต และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาภาพรวมการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีปัญหาในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.478$)

2) รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า (2) กระบวนการ และ (3) ด้านผลผลิต

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบในโรงเรียน กลุ่มที่ทดลองใช้รูปแบบสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการประเมินพัฒนาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการใช้รูปแบบแล้ว พบว่า โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 68.39)

4) ผลการประเมินรูปแบบ โดยทำการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องในการดำเนินงาน โดยภาพรวมแล้ว รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, $S.D.=0.286$)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การประเมินรูปแบบ

The Research Report Management Model to Enhance Active Learning of Schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

Jenphop Chaiwan

Director of the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 2

Corresponding Author, Email: chaiwanjenphop@hotmail.com

Abstract

The objectives are to 1) study the problems in Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 2) to create and examine management model to enhance Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 3) to try out the management model to enhance Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 and 4) to study the results of using management model to enhance Active Learning of schools in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The samples were consisted and teachers from educational opportunity extension schools. The research instruments included the questionnaires, interviews, meeting recordings, observation forms, and evaluation forms. Data were analyzed using, Mean, Standard Deviation, Percentages and Content Analysis.

The results were as follows:

1) the problems on Active Learning in schools was found that problems in organizing active learning in schools Overall, the administration and management of active learning in schools under the Phitsanulok Educational Service Area Office 1 had problems at a high level ($\bar{X}=4.39$, S.D. = 0.478).

2) The model of management to promote active learning in schools under the Phitsanulok Educational Service Area Office, Area 1 consists of 3 elements: (1) Input (2) The Process (3) Output

3) Results of the trial using the model in the school group that has experimented with the model, it can be used to organize active learning effectively. And from the developmental assessment of Proactive learning management after using the model, it was found that overall, active learning management has developed at a high level (68.39 %).

4) Results of model evaluation by evaluating utility, feasibility, propriety and accuracy in operations. Overall Model of management to promote active learning management of schools in the experimental group has the highest level of evaluation results ($\bar{X}= 4.70$, S.D.=0.286).

Keywords: Management Model, Active Learning, Model Evaluation

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกกาวิวัตน์ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) “ลดเวลาเล่นเพิ่มเวลารู้” ตามความนัด ความสนใจ โดยเพิ่มความรู้มีทักษะ มีคุณธรรมและจริยธรรม เชื่อมโยงกับการปฏิรูปการเรียนการสอนในยุคประเทศไทย 4.0 (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการปรับตัวมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่น ทั้งในการเรียน การสร้างองค์ความรู้ การลงมือปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การสร้างสรรค์ สามารถเข้าใจในเชิงลึกในสถานการณ์ต่าง ๆ และเชื่อมโยงจนเกิดประโยชน์และที่สำคัญต้องพัฒนาผู้เรียนให้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเองสามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคตได้ (ภริมา วิธาสถิติย์กุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน, 2565)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2560 ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีบทบัญญัติไว้ใน มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และ มาตรา 65 บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายในการพัฒนา เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบาย ระดับประถมศึกษาไว้ 8 ข้อ โดยข้อที่ 4 มีจุดเน้นคือ เรียนรู้ด้วยวิธีการ (Active Learning) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองผ่านการลงมือปฏิบัติและเปิดโลกทัศน์มุมมองร่วมกันของผู้เรียนและครู ด้วยการจัดการเรียนการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงลึกและเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือ เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีโอกาส ลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในขณะเดียวกันการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงทั้งกับผู้สอนและผู้รู้ ทั้งนี้การเรียนรู้เป็นการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะ” ในการคิดขั้นสูง ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสารควบคู่กับ “เนื้อหา” ในสาระวิชาหลักและความรู้อื่นที่สำคัญ เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโลกศตวรรษที่ 21 ได้ (ฐนกร สองเมืองหนู, 2562) ทั้งนี้ครูจะต้องได้รับการเสริมพลัง ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถกระทำร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่พึงปรารถนา แต่ไม่ใช่เป็นพลังที่จะไปบังคับ หรือ ครอบงำคนอื่น เพราะแนวคิดการเสริมพลังจะเน้นการเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับบุคคล และส่งเสริมการรวมกลุ่มกัน เพื่อการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี และมีการประเมินเพื่อเสริมพลังโดยการใช้แนวคิด เทคนิคและข้อค้นพบในการประเมินเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและการตัดสินใจด้วยตนเอง (Fetterman, 2017)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า ครูไทยส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการสอนแบบเดิม (Passive Learning) ที่เน้นการสอนแบบบรรยาย ท่องจำ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือทำได้ด้วยตนเอง (Active Learning) ของผู้เรียน อาจเพราะเหตุนี้การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจึงทำให้คุณภาพของผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่ต้องการเนื่องจากการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนด คือ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แต่ยังใช้การสอนแบบเดิม ๆ อยู่ คุณภาพของผู้เรียนอาจลดลง และไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน (กนกวรรณ ฉัตรแก้ว, 2562)

ดังนั้น ด้วยผู้วิจัยเป็นผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่กำกับ ติดตาม ดูแล จึงเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว และได้สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของครู และสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน

1. การศึกษาเอกสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา โดยรวบรวมจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาวิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ

2. การสำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 การสอบถามสภาพปัญหาการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 1,073 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการบริหารจัดการ การเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ และทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรับปรุงและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำเป็นหนังสือราชการแจ้งกลุ่มตัวอย่างขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม แล้วส่งกลับมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว มาจัดเรียงลำดับแบบสอบถามและลงรหัส แล้วประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอข้อมูลโดยการนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาจัดตาราง แปลความหมายตีความจากตาราง อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย ในรูปของการบรรยายและการอธิบายแบบความเรียง

2.2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน ที่มีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าระดับประเทศ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ครูจำนวน 4 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 7 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประสานผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 12 คน แล้วดำเนินการสัมภาษณ์คุณวุฒิ ผ่านระบบออนไลน์แบบสื่อสารสองทาง (Two way interaction) ตามวันและเวลาที่กำหนดระหว่างวันที่ 11 – 15 มกราคม 2565 ตามลำดับประเด็นแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย การยกร่างรูปแบบ การตรวจสอบร่างรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย เพื่อหาองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการสังเคราะห์เอกสาร โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จากนั้นนำมายกร่างเป็นรูปแบบ และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อใช้ในขั้นตอนต่อไป

2. การตรวจสอบร่างรูปแบบ โดยการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Meeting) มีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา 3 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นคำถามในการประชุมผู้เชี่ยวชาญและแบบบันทึกประชุมผู้เชี่ยวชาญ หากคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

เก็บรวบรวมข้อมูลโดย ทำหนังสือขอความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมกระบวนการวิจัยและการประชุม ผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนและกระบวนการวิจัย กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการประชุม และดำเนินการประชุมผู้เชี่ยวชาญตามวัน เวลาและสถานที่

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

การทดลองใช้รูปแบบใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 6 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารมีความพร้อมและสมัครเข้าร่วมการวิจัย

2. วิธีดำเนินการ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) จำนวน 1 วนรอบ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการวิจัย และรายละเอียดการใช้รูปแบบแก่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

2.2 ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ (Act) ผู้วิจัยประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนการใช้รูปแบบโดยใช้แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากนั้นจึงดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ตามปฏิทินการวิจัยที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1

2.3 ขั้นการสังเกตและประเมินผล (Observe) เป็นการกำกับติดตามการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีว่าเป็นไปตามแผนมากน้อยเพียงใด เกิดปัญหาอุปสรรคใด ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ โดยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน สังเกตกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำการประเมินก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบและทำการเปรียบเทียบคะแนนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระหว่างก่อนการใช้และหลังการใช้รูปแบบ โดยการวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

2.4 ขั้นการสะท้อนผล (Reflect) เป็นการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อสะท้อนการปฏิบัติงานจริง และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง พัฒนารูปแบบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.1 คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน

3.3 แบบบันทึกการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของคะแนนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับการประเมินการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ

การประเมินรูปแบบเพื่อปรับปรุงแก้ไขและรับรองรูปแบบ ดำเนินการ 2 วิธี คือการประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมิน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมิน เป็นการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องในการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยใช้กรอบแนวคิดการประเมินของ Guskey (2000) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนทุก

คน ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบจำนวน 6 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินรูปแบบ เป็นสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับปรุงและรับรองรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบจำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 12 คน และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มเดียวกันกับการวิจัยระยะที่ 2 จำนวน 4 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

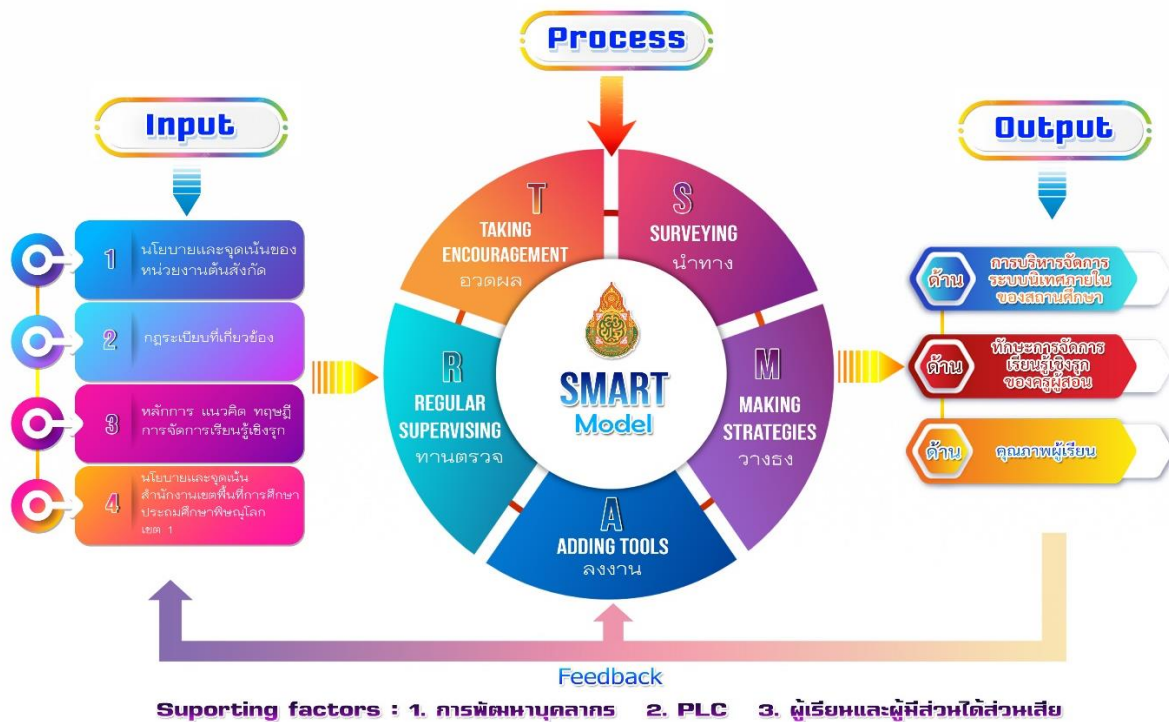
1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา

1.1 ผลการศึกษาจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วมีสภาพปัญหาในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.478$) พิจารณารายด้านแล้วพบว่าด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.75$, $S.D.=0.455$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือ ครูและนักเรียนร่วมกันการสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.81$, $S.D.=0.636$)

1.2 ผลการศึกษาจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนและจัดการเรียนการสอนนาน ครูที่มีภาระงานสอนมากไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนและสอนไม่ทัน ใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก ต้องใช้สื่อและอุปกรณ์มาก ทำให้เกิดข้อจำกัดในห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก และยังมีครูบางส่วนที่มีความเชื่อว่าวิธีการสอนแบบที่ตนถนัดเช่น การบรรยาย และการสาธิต สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ส่วนด้านการบริหารจัดการพบว่าโรงเรียนมีการวิเคราะห์ ข้อดี ข้อจำกัด อุปสรรค และโอกาสในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกค่อนข้างน้อย ขาดการศึกษาเรื่องความต้องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ขาดการเตรียมระบบ ICT เพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ขาดการกำหนดกลยุทธ์หรือเป้าหมาย มีกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในแผนปฏิบัติการค่อนข้างน้อย ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องของระบบนิเทศภายใน และการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้จัดการเรียนรู้เชิงรุก ดำเนินการยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

2. ผลการร่างรูปแบบการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้นำสารสนเทศจากการศึกษาระยะที่ 1 มาจัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ใช้กระบวนการ SMART Model ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (INPUT) ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 2) กระบวนการ (PROCESS) มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying : นำทางขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies : วางธง) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools : ลงงาน) ขั้นที่ 4 นิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising : ทานตรวจ) และขั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement : อดผล) และ 3) (OUTPUT) ได้แก่ การบริหารจัดการของสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคุณภาพผู้เรียนมีรูปแบบดังนี้

รูปที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ SMART Model

จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Meeting) เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า องค์ประกอบในภาพรวมของรูปแบบมีความเหมาะสมครบถ้วนสมบูรณ์ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสม องค์ประกอบในส่วนกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ นำทาง วางรชง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล เป็นข้อความที่ผู้ปฏิบัติสามารถจดจำได้ง่าย สามารถส่งเสริมต่อการนำไปสู่การปฏิบัติได้ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีความเหมาะสมต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ องค์ประกอบด้านผลลัพธ์มีความเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การสังเกตการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ผู้บริหารได้มีการกำกับติดตามให้ครูได้ดำเนินการตามรูปแบบ มีการประชุมวางแผนทำความเข้าใจกับคณะครูและบุคลากร มีการวางแผนดำเนินงาน ตาม 5 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ นำทาง วางรชง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล ได้ศึกษานโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการจัดหาระบบ ICT ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีการซักถาม สืบค้นข้อมูล ตอบคำถาม นำเสนองานที่มอบหมายด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

การประเมินพัฒนาการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังจากการใช้รูปแบบแล้ว พบว่า โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 68.39) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีพัฒนาการระดับสูงมาก (ร้อยละ 84.73) รองลงมาคือ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 69.10)

4. ผลการประเมินรูปแบบ

4.1 การประเมินรูปแบบโดยใช้แบบประเมิน ทำการประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องในการดำเนินงาน พบว่า เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในกลุ่มทดลอง มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด

($\bar{X}=4.70$, $S.D.=0.286$) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้าน ด้านความถูกต้อง มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$, $S.D.=0.351$) รองลงมาคือด้าน ความเป็นประโยชน์ มีผลการประเมินในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, $S.D.=0.352$)

4.2 การประเมินรูปแบบโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการ (SMART) ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ได้ ส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความครอบคลุมในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพด้านการบริหาร คุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและคุณภาพนักเรียน

อภิปรายผล

จากการศึกษามีข้อค้นพบ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาการบริหารและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษา โดยรวมแล้วมีสภาพปัญหาในระดับมาก โดยด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุดคือด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนและจัดการเรียนการสอนนาน ครูที่มีภาระงานสอนมากไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนและสอนไม่ทัน ทำให้ครูไม่สามารถร่วมกับนักเรียนในการสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์รัตน์ โนนสุวรรณ, อีระชัย เนตรถนอมศักดิ์ และนฤมล อินทรประสิทธิ์ (2564) ที่พบว่า ครูผู้สอนถึงแม้จะกำหนดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียนไว้แล้ว แต่ยังไม่สามารถทำให้เป็นรูปธรรมได้ เนื่องจากภาระงานที่รับผิดชอบจำนวนมากทำให้ยังไม่สามารถจัดการเรียนเชิงรุกได้ในชั้นเรียน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก องค์ประกอบด้านกระบวนการ (PROCESS) มี 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying : นำทางขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies : วางธง) ชั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools : ลงงาน) ชั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising : ทานตรวจ) และชั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement : อวดผล) และองค์ประกอบด้านผลผลิต (OUTPUT) ได้แก่ การบริหารจัดการของสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสม องค์ประกอบในส่วนของกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล เป็นข้อความที่ผู้ปฏิบัติสามารถจดจำได้ง่าย สามารถส่งเสริมต่อการนำไปสู่การปฏิบัติได้ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีความเหมาะสมต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ และองค์ประกอบด้านผลลัพธ์มีความเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรา ฉางวางปราง (2566) ที่พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต้องเริ่มจากการวางแผนศึกษาสภาพปัญหา กำหนดแนวทาง การปฏิบัติ และประเมินผล จึงจะทำให้เกิดรูปแบบที่มีความเหมาะสม ตรงต่อความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผู้บริหารได้มีการกำกับติดตามให้ครูได้ดำเนินการตามรูปแบบ มีการประชุมวางแผนทำความเข้าใจกับคณะครู และบุคลากร มีการวางแผนดำเนินงาน ตาม 5 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ นำทาง วางธง ลงงาน ทานตรวจ และอวดผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

และให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของครู และสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีรูปแบบแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา จันมะโน (2564) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นผู้คอยที่จะอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่ครูในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นอีกบทบาทหนึ่งของผู้บริหารศึกษาที่จะต้องมีการส่งเสริม ส่งการปฏิบัติภายในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตัวผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ

4. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการ (SMART) ผู้บริหารสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการโดยใช้ SMART Model ส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของผู้บริหารที่ใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying : นำทาง) ขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies : วางธง) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools : ลงงาน) ขั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising : ทานตรวจ) และขั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement : อดผล) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ เชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย แล้วร่วมกันลงมือปฏิบัติ อยู่ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสุดท้ายต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานและสร้างขวัญ และกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภัทรา ภูษิตร์ตันาวลี (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) อาจารย์เตรียมความพร้อม (Preparation) 2) นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (Orientation) 3) นักศึกษารู้โดยการปฏิบัติ (Action Learning) 4) อาจารย์เสริมพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้เชิงรุก (Reinforce) และ 5) ประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (Evaluation) ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขั้นตอนนี้ หรือกระบวนการทั้งสองมีความสอดคล้องกันดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา (Surveying) สอดคล้องกับขั้น อาจารย์เตรียมความพร้อม (Preparation) ขั้นที่ 2 กำหนดกลยุทธ์ (Making Strategies) สอดคล้องกับขั้น นักศึกษาทราบทิศทางในการเรียน (Orientation) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ (Adding Tools) สอดคล้องกับขั้น นักศึกษารู้โดยการปฏิบัติ (Action Learning) ขั้นที่ 4 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล (Regular Supervising) สอดคล้องกับขั้นประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน (Evaluation) และขั้นที่ 5 ประกาศผลสำเร็จ (Taking Encouragement) สอดคล้องกับขั้นอาจารย์เสริมพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ เชิงรุก (Reinforce) นอกจากนี้ การบริหารจัดการโดยใช้ SMART Model ยังสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด (2563) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรูปแบบในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จากงานวิจัยดังกล่าว มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีความสอดคล้องและมีแนวทางเป็นไปในทางเดียวกันกับการบริหารโดยใช้ SMART Model ซึ่งส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรมีนโยบายส่งเสริมผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหาร SMART Model ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรนำผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ควรนำผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการใช้ซอฟต์แวร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ควรมีการศึกษาแนวทางการใช้ซอฟต์แวร์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.
<http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>
- ฐนกร สองเมืองหนู และคณะ. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 14(27), 63-73.
- ภริมา วิธาสถิติย์กุล และชนินันท์ แยมขวัญยืน. (2565). การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 921-933.
- วชิรา ฉางวางปราง. (2566). การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning ตามแนวคิดทฤษฎีการใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ในรายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 วันที่ 19 พฤษภาคม 2566. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่, สงขลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. (2563). การพัฒนาารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อยกผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของจังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภัทรา ภูจิตรตนาวลี. (2560). การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาทิตยา จันมะโน. (2564). การศึกษายาทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.

อารีย์รัตน์ โนนสุวรรณ, ชีรชัย เนตรถนอมศักดิ์ และนฤมล อินทรประสิทธิ์. (2564). ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนด้วยแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกและการกำกับตนเอง เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาคณะ สาขาวิชาภาษาไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(3), 1065-1078.

Fetterman, D.M. (2001). *Foundations of Empowerment Evaluation*. California: sage.

Guskey. T.R. (2000). *Evaluating Professional Development*. California: Corwin Press.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.